

Grenzen aan academisch ondernemerschap zijn nodig, ook in belang van het mkb

Universiteiten betreden vaak goed functionerende markt maar betalen geen vennootschapsbelasting

Ali Mohammad

De geldwolven van de wetenschap doen gewoon hun werk.' Zo luidde de kop van een paginagroot artikel in Het Financieel Dagblad van afgelopen maandag. De strekking van het artikel was dat de zogenoemde geldwolven van de wetenschap gewoon uitvoeren wat de Wetenschapsvisie 2025 van ze verlangt: academisch ondernemen. Toch is er reden voor zorg als academisch ondernemerschap niet wordt begrensd en gereguleerd.

In het regeringsbeleid is academisch ondernemerschap heilig. Het leidt tot kenniscirculatie, creëert maatschappelijk nut en is onontbeerlijk voor de omslag naar een kenniseconomie. Daarom wordt nauwelijks aandacht besteed aan het vastleggen van de grenzen van academisch ondernemerschap.

Onduidelijke grenzen van academisch ondernemerschap leiden tot maatschappelijk ongewenste effecten. In Amsterdam zien we al de eerste barsten van het publieke vertrouwen in de Universiteit van Amsterdam als publiek instituut, omdat deze universiteit als een bedrijf zou worden gerund.

Ook klagen mkb-ondernemingen geregeld over vermeende concurrentievervalsing door universiteiten en hogescholen, die bijvoorbeeld consultancybedrijfjes opstarten. Deze universiteiten betreden vaak een goed functionerende markt, maar hoeven geen vennootschapsbelasting te betalen en zijn (grotendeels) uitgezonderd van de Wet Markt en Overheid (WMO) en het Europese Staatssteunrecht. Mkb-bedrijven verzetten zich in toenemende mate tegen deze privileges van universiteiten en gaan daarbij juridische procedures niet uit de weg.

We doen er goed aan na te denken over de grenzen van academisch ondernemerschap als we het publieke vertrouwen in de universiteit willen behouden. Momenteel mogen de universiteiten grotendeels zelf de (juridische) grenzen bepalen.

Een dergelijke laissez-faire-strategie is riskant. Om mogelijke excessen te voorkomen moeten daarom duidelijke juridische grenzen worden gesteld aan academisch ondernemerschap.

Bij het bepalen van deze grenzen zou vooral moeten worden gekeken naar het functioneren van de markt. Veel academische ondernemingen houden zich bezig met het omzetten van fundamentele kennis naar maatschappelijke toepassingen. Deze activiteiten worden niet altijd door de markt opgepakt.

In deze gevallen is het gerechtvaardigd dat de universiteit publieke middelen investeert in dergelijke projecten. Daarmee stimuleert de universiteit innovatie en vervult het haar rol als publiek instituut.

Veel academische bedrijfjes bieden consultancydiensten aan, in concurrentie met particuliere mkb'ers

Dat is anders als de ondernemende activiteiten waarin de universiteit wil investeren al op een vergelijkbare wijze door de markt worden ontplooid. Dan bestaat er voor de universiteit geen noodzaak om publieke middelen in te zetten. Veel wetenschappers en academische bedrijfjes bieden bijvoorbeeld consultancy- of vertaaldiensten aan. Dit doen zij in concurrentie met particuliere mkb-ondernemingen.

De universiteit handelt op dat moment niet als publiek instituut, maar als private partij. Een gedegen wettelijk kader zou verbieden dat universiteiten publieke middelen mogen inzetten voor deze activiteiten.

Bovendien zouden universiteiten moeten worden onderworpen aan dezelfde regels die voor andere particuliere partijen gelden. Zoals gezegd is dat nog lang niet het geval. Dit voorgestelde marktcriterium zou daarom wettelijk vastgelegd moeten worden.

Door middel van ondernemerschap voeren de academische 'geldwolven' uit wat de Wetenschapsvisie 2025 van ze verlangt. Soms leidt ondernemingsdrift echter tot maatschappelijk ongewenste effecten. Daarom moeten grenzen worden gesteld aan academisch ondernemerschap. Blijft het stellen van grenzen uit, dan nemen we het risico op grootschalig misbruik van publieke middelen op de koop toe. Hopelijk zien we dat in vóór het jaar 2025.

Ali Mohammad is docent en onderzoeker staats- en bestuursrecht aan de Universiteit Leiden. Deze bijdrage is op persoonlijke titel geschreven.